

## หัวเชือกวัวชน งานวิจัยปักชำใต้..ที่ค้างคาใจ...มหาชน

นำเสนอเมื่อ : 28 มิ.ย. 2552

### หัว เชือก วัว ชน

#### สัมพันธหลากหลายในสายเชือก

ข้อมูล อาคม เดชทองคำ เรื่อง วิวัฒน์  
พันธุ์ธัญยานนท์

ภาพ : ชัยชนะ จารุวรรณกร

เชือกในมือเด็กเลี้ยงวัวถูกทอดออกไป  
ขดกลับเข้ามา ,แล้วก็ทอดออกไปอีก  
ปลายของมันพุ่งไปในทิศทางของวัวชนกลางลานทราย  
แต่ไม่ถึง  
อย่างนี้ไม่รู้ก็เกี่ยวข้องก็เกี่ยวตลอดการพันตัวของ  
"ไอไหนด" คลายก็บงจะสื่อความรู้สึกจากใจคนเลี้ยงว่า  
"เอาให้ตายเลยไอไหนด"



ไอไหนดทดแทนใจพ่อแม่พี่น้องที่ยืนมาจับเชือกจูงวัว ด้วยลีลาชนอันจัดจ้าน  
เสียเขatikมแทงคูดูสู เสียง "ผลัวะ ๆ" ไต่ยไปถึงบนอัฒจันทร์ แลเห็นได้ชัดว่า "โคขาว"  
ฝ่ายตั้งรับกลามเนื้อสั่นระริกตลอดตัว อย่างนี้ราคาต่อรอง "สิบสองร้อย/ร้อย"  
ไม่มีใครรอง

ความจริงตามคำบอกเล่า วัวชนไม่เคยชนกันถึงตาย (แม้กระทั่งสาหัส)  
มันรู้แพ้ชนะตามประสาสัตว์ ที่จะตายก็คนดูนั่นละ เวลาลูนมเฒ่ามัน  
คนถือเชือกกับอีกบางรายที่ใกล้ขีดเหตุการณ์ ก็จะไม่เคลื่อนตัวเขาไกลวัวโดยไม่รู้ตัว  
จนกรรมการกลางสนามต้องเอวูผา หรือไม้ใกล้มือไล่ฟาด  
พวกนั้นจึงถอยกลับด้วยท่าที่พร้อมจะเขยิบเขาไปใหม่ทุกเวลา

ชวนสงสัยว่าอะไรทำให้ต้องทุ่มเทเชียร์กันขนาดนี้?  
พอวัวชนะ บางก็ชูมือกระโดด...ดีลิ่งกลางในปลักขี้เลน  
แสดงอาการโลด เขาสวมกอดวัวทั้งกลิ่นคาวเลือด  
บางคนรำไห่ออกมาด้วยความหน้าใจ "โคแรงอก" ภาพต่อมูเป็นการคล้องพวงมาลัย  
ตกแต่งประดับประดาเขาด้วยปลอกที่มีพู่สีสดใส ตลอดจนเสื้อสามารถก็มีให้วัว  
ชาวบ้านราษฎรตลาดเห็นตองรู้ว่า "วัวกูชนะ"  
โดยที่วัวไม่รู้อความหมายคุณค่าที่แท้ของสิ่งเหล่านี้เลย  
दानผู้แพพากันจูงออกทางดานหลัง หนาบอกบุญไม่รับ  
ชัยชนะหมายถึงเงินรางวัลตุงกระเป่าเสื้อ กระเป่ากางเกงเจ้าของวัว  
และพรรคพวก แต่วาไปแล่ว พิธีการประกาศชัยชนะนั้นสำคัญกว่า  
มีความหมายกว่าในสังคมชนวัว "ชนะ" เป็นเงินเท่าไรไม่ต้องพูดถึง  
ขอไหชนะเท่านั้นเป็นพอ

อย่างน้อย ชัยชนะที่บ้านเฮาตรงครั้งนั้นก็ทำให้ "ไหนดนำโชค"

วัวชาวบ้านจากลานสะกามีคนกล่าวขวัญถึงอีกนาน  
มีนายหัวสนใจอยากได้เป็นเจ้าของมากขึ้น  
และที่สำคัญสามารถทำให้มันยืนเป็นตัวหลักของวัวชน "รอบพิเศษ"  
ในรายการใหญ่ที่กำลังจะมาถึงใตสุบาย ๆ

ณ อีกมุมของบอนบานเฮาตรง นักเลงวัวชนคนหนึ่งเฝ้าดู "ทางชน"  
ของไอไหนดอย่างตื่นเตน เขาเป็นเจ้าของโคขาวเพชฌฆาตจากอำเภอทุ่งใหญ่  
ตื่นเตนเพราะรูเลยว่ามีโอกาสในการชวงซึ่งชัยชนะจาก "โคไหนดนำโชค"  
ผู้ชนะในวันนี้



## วัวไต้

ฝนไปรยรับงานเดือนสิบแต่เช้าวันต้นเทศกาล ดั่งคำทำนองว่า "คนมีวาสนาทำบุญฝนตก ยากทำบุญแดดออก" ดานคุณตาถึงก็เข้าถึงภาวะที่เอาแน่นอนนอนไม่ได ของอากาศคาบสมุทรภาคใต้ไปพร้อมกัน

ชนวัวเป็นส่วนหนึ่งของงานบุญ ? คงไม่ใช่เรื่องจะมาสอบถามกันเวลานี้ (มีจะนั้นจะต้องลวกไปถึงว่า "บุญ" คืออะไร)

การชนวัวดำรงอยู่ควบคู่กับจังหวัดนครศรีธรรมราชมาช้านาน ในฐานะกีฬาพื้นบ้าน

ในเทศกาลบุญเดือนสิบ ตรุษสงกรานต์ ปีใหม่ ถีวาชาวัวชนไม่ได

ช่วงเทศกาลบุญเดือนสิบ (ราวปลายเดือนกันยายน)

สนามชนวัวหรือบ่อนวัวบานยวนแหลของอำเภอเมือง

จัดมกรรมชนวัวต่อเนื่องกันเจ็ดแปดวัน เป็ดจากจากสาย ๆ

วากันไปจนใกล้ค่ำจึงแลวเสร็จ ๑๘-๒๐ คู่ มีให้ดูกันจุใจขนาดนี้ บริเวณรอบ ๆ

สนามชนวัวจึงกลายเป็นคอกขนาดใหญ่ใหญ่โตอีกกว่า ๒๐๐ ตัวพักแรมรองลงสนาม

พร้อมคนเลี้ยงวัว หุ่นสวนชีวิตที่กินนอนดวยกันนานแรมเดือน

ชนวัวช่วงเทศกาลจัดว่าเป็นนัดพิเศษ วัวเก่งก็มีวัวใหม่ก็มาก

เนื่องจากตลอดปี จังหวัดนครศรีธรรมราชมีชนวัวแทบทุกสัปดาห์

หมุนเวียนกันไปในหกสนามของอำเภอต่าง ๆ

โดยแต่ละสนามได้รับอนุญาตให้จัดเดือนละครั้ง



หากต้องการขยายภาพความนิยมใน "กีฬา" ชนิดนี้ ให้กว้างขึ้นจากเมืองคอน จะเห็นว้าที่ลูง ดรั้ง สงขลาก็มีบ่อนชนวัวของตัวเองจังหวัดละสองสามสนาม รวมเป็น ๒๒ สนามทั่วภาคใต้ในขอบเขตวัฒนธรรมชนวัว

บางจังหวัดแม่ไม่มีบ่อนชนวัวเป็นการถาวร แต่ก็นิยมเลี้ยง วัวขายและชนต่างถิ่น

วัวดีที่สุดในภาคใต้ขณะนี้ นักเลงวัวยอมรับว่าเป็นวัวของบ้านนาสาร

สุราษฎร์ธานี ซึ่งไม่มีสนามชนวัวของตัวเอง

นอกจากนี้ การที่โคถึกวัยคะนอง ช่วงอายุระหว่าง ๕-๑๕ ปี

ไม่อาจจะลูงสนามได้ทุกบอยเหมือนนักมวยงานวัด

ชนครั้งหนึ่งตองพักรักษาตัวไปสองสามเดือน บางตัวตองหกเดือน จึงติดุชนครั้งใหม่

อาจเป็นตัวอยางทางสถิติ แสดงให้เห็นว้าเรามีวัวชนหมุนเวียน

อยู่ในลานทรายอันมหึมามากมายเพียงใด

หากคุณนั่งรถผานยานที่มีรถเก๋ง รถปิกอัป

มอเตอร์ไซค์จอดเต็มสองฟากถนนเป็นแนวยาว

เกาในสิบที่เจอก็คควรเป็นสังเวียนชนวัว ที่ซึ่งเงินสด ๆ สะพัดวันละเหยียบ ๑๐ ล้านบาท

หากเป็นวัวดีของภาคใต้คาหัว ๓-๔ แสนบาทโคจรมาเจอกันดวยแลวบอนแทบปริ

คาผวนประตอรอบเดียวอาจเก็บได้ถึง ๓ ล้านบาท เหมือนที่ผุอยู่ในเหตุการณ์จัดตาวัว

"ใบหารอยยัดใสหิ้ว...ไม่ต้องนับ"

เรามักจะเห็นวัวชนตอเมื่อมันถูกจูงเข้าสนาม

หรือยามออกเดินถนนกับคนเลี้ยง ตามฐานะความสัมพันธ์

ระหว่างวัวชนกับคนเลี้ยงหรือเจ้าของ ทวารระหว่างหัวเชือกทั้งสองข้าง

คือในมือคนจูงวัวข้างหนึ่งกับจุมูกวัวข้างหนึ่ง ยังประกอบด้วยสายสัมพันธ์แวดล้อมอื่น

ๆ ที่มองไม่เห็นของ "สังคุมชนวัว" ซึ่งควรแก่การสนใจไม่น้อย

นับตั้งแต่ครอบครัคนเลี้ยงวัว, เกาแก (นักธุรกิจ) เจ้าของวัว, นายสนามชนวัว,

ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดชนวัว, นักพนัน, พอดคาแม่คา, คนโหเซาที่ฟักวัว,

ผู้อุปถัมภสนาม, นักการเมืองท้องถิ่น นอกจากนี้ยังอาจหมายรวมถึง

ชนบนิยมแฝงเรนวาดดวยการเสียงสู ความตองการเอาชนะ ไวเหลี่ยมไวซึ่ง

ไม่ยอมเสียเปรียบของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาศัยวัวชนเป็นตัวแทน

การคลายเกลียวเชือกแห่งความสัมพันธ์คงตองเริ่มตั้งแต่ --

วิถีความคิดเกี่ยวกับการไถมาซึ่งวัวดี



การไถมาซึ่งชัยชนะตองเริ่มตั้งแต่การเลือกพันธ์วัวชน

"ลูงดำ" เจ้าของวัวโหนดน้ำโชค

ยังคงเชื่อเรื่องลักษณะเด่นจำเพาะของวัวดี ที่คนรุ่นเกาเชื่อถือสืบกันมาว่า ให้ดูที่ขั้วยุ

เขา สี ลักษณะอันเป็นศกลักษณะ

"โคโหนด" มีสีแดงอมหน้าตาละเรื่อของลูกตาลโตนดตรงบริเวณลำตัว

ใต้ตอง ส่วนหัวและสะโพกเป็นสีดำ "โคตุกุดาง" หมายถึงสีเทา -

ดำหมนเหมือนสีปลาดุก "ลั้งสาด" ก็คือสีน้ำตาลของผลลางสาด นอกจากนั้นก็มี สีแดง

สีขาว นิลที่เป็นสีดำจนถึงดำเข้มตลอดทั้งตัว นักเลงวัวเรียกขานวัวของเขา

จากสีพวงทวยดวยฉายาที่อาจเป็นลักษณะเฉพาะของวัวตัวนั้น หรือที่เป็นมงคลโดนใจ

แต่ละสียังมีโทษปลีกย่อยออกไปพอสมควร

น่าสนใจตรงที่มีความเชื่อกันว่า วัวสีหนึ่งจะชนะวัวบางสี และอาจจะแพ้วัวบางสี เช่น

วัวนิลเพชรชนะวัวโหนด วัวโหนดชนะวัวขาว ส่วนวัวที่ถือกันว่ามีลักษณะดีเลิศ

ชนะวัวทั้งปวงคือ "วัวศุกราช" ลำตัวสีแดงเหมือนแสงเพลิงที่รุ่งโรจน์

แต่มีรอยดางขาวตั้งแต่โคนหางตลอดถึงตา โดยเฉพาะบริเวณเทาทั้งสี หาง นอก หน้า

ตั้งคากลาวที่ว้า "ตีนดาง หางดอก นอกอกผาดผา หน้าใบโพ"

แต่วัวลายโดยทั่วไปที่ไม่ใช่วัวศุกราช จะไม่เป็นที่นิยมเชเป็นวัวชน เพราะถือว่า

"วัวลายควายขาวยอมใจเสาะ"

เจ้าของบางคนเลือกวัวที่สีถูกโฉลกกับชะตาราศีตัวเองด้วย

ดูขวัญ เขา สีแล้ว ยังต้องดูลักษณะเด่นบางอย่างประกอบ ตั้งแต่ รูปหน้า, หู, ตา, หาง, ลิ้น, ลูกอ้นทะ จนถึงขนที่อวัยวะเพศ อย่างที่ชาวบานประมาลัวดูคล่องจองว่า "หู ตาเล็ก หางรวง หัวรก หมอยดก คิวหนา นาสัน เขาใหญ่ ลูกไชยชอนไปทางหนา" แต่ถ้าวัวมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่เขาทาง หลังโง หางสั้นหรือยาวมากเกินปกติ ถือกันว่าไม่ดี

แต่จากประสบการณ์ของคนเลี้ยงวัว ไม่มีวัวตัวใดที่มีนิมิตดีครบถ้วนทุกลักษณะวัวชน แล้วจริง ๆ ก็ไม่แน่ใจว่ามีวัวครอบครองลักษณะแล้วครบถ้วนทุกกระบวนท่าเหมือนกัน ส่วนใหญ่มีทั้งลักษณะดีและรายละเอียดปะปนกัน วัวชนที่มีลักษณะดี ไม่ได้หมายความว่าจะเป็นวัวชนที่ดี และชนชนะเสมอไป ขณะที่ตำราลักษณะวัวชนกล่าวไว้ว่า วัวที่ดีลักษณะรายสามข้อดังกล่าวข้างต้น รวมอยู่ในตัวเดียวกัน คือ "เขาทาง หางเกิน และหลังโง่ง" ก็กลับถือว่าเป็นลักษณะที่ดีว่ากันว่า "แดงไพรวัลย์" วัวชนลือชื่อในอดีตก็มีลักษณะเช่นนี้

สิ่งที่คนรุ่นก่อนบอกเล่าต่อมาในรูปมุขปาฐะ นับเป็นภูมิปัญญาจากการเฝ้าสังเกต เก็บข้อมูลมาเนิ่นนาน วัวชนเป็นกีฬาที่ต้องต่อสู้แบบประจันหน้าตัวต่อตัว ดังนั้นการที่อวัยวะบางส่วน มีคุณลักษณะเด่น ก็จะเป็นฝ่ายใดเปรียบคู่ต่อสู้ ในขณะที่อยู่วัยชราบางส่วนต้องมีขนาดเล็ก

เพื่อจะได้อรรถพจนจากการทำลายของคู่ต่อสู้ให้มากที่สุด คนปักษ์ใต้แยกอธิบายว่า "เขา" วัวชนต้องมีโคนเขาใหญ่และแคบ ช่วยป้องกันไม่ให้ปลายเขาของคู่ต่อสู้ ทะลวงเขาไปทิ่มแทงกล้ามเนื้อบริเวณอกหู และลึงคอได้

"วงหนา" ต้องมีขนาดเล็ก มนและสั้น ด้านหน้าของหัวแคบมีความสัมพันธ์กับโคนเขาใหญ่ ทั้งนี้ก็เพื่อ จำกัดพื้นที่ส่วนหน้า ที่จะต้องเสียตีสี และเปิดรับอาวุธคู่ต่อสู้ให้น้อยที่สุด

"คิวและตา" คิวหนา ตาเล็กต่างก็เกื้อกูลในทำนองที่จะช่วยปกป้องตาไม่ให้ได้รับอันตรายจากทั้งปลายเขาของคู่ต่อสู้ และเลือดที่ไหลในขณะทำการต่อสู้ ขณะที่ลักษณะบางอย่างน่าจะมาจากความเชื่อล้วน ๆ เช่น "หัวรก หมอยดก" ชาวบานแปลความว่า เป็นวัวที่มีใจมาก น้าอดนาทหนุง หมอยอมแพคู่ต่อสู้ง่าย ๆ



### สังเวียนกลางทุ่ง

ตอนลุงตาซื้อไอโหนดมา มันอายุราวหกเดือน เงิน ๖,๐๐๐ กวาทาก็เหมาะพอดีกับวัวพันธุ์พื้นเมือง ที่ไซงานในไร่นาทัวไปวัยขนาดนี้ ส่วนมากคนซื้อไม่รู้อะไร ลุงวัวที่โตมา มีเชื้อพันธุ์วัวชนเก่งกาจผสมอยู่บางหรือเปล่า เพราะถ้าเป็นลูกวัวสายพันธุ์ดีนั้น ชื่อขยักในราคาสูงเกิน ๑ หมื่นบาท

แต่แก่เห็นว่ามันมีรูปลักษณ์ดีตามคตินิยม (เท่าที่เห็นได้ในขณะนั้น) วัวทัวไปพออายุ ๓-๔ ปีก็เริ่มฝึก และเริ่มชิงความเป็นเจ้าฝูง โดยการประลองกำลังขันเชิงในการต่อสู้ และนำใจอดทน เจ้าของฝูงจะคัดเลือกตัวชนะไว้เป็นพ่อบริวาร ตัวที่แพ้ก็ทุบลูกอ้นทะตอนเสีย ไม่โทษยายพันธุ์เสีย เรียกกันว่า "วัลล" แต่สำหรับคนเลี้ยงระดับชาวบาน มีวัวแค่วัวสองตัว ถาชนเก่งก็ถือว่าโชคดีเหมือนถูกหวย ถ้าไม่สู้เพื่อนก็เลี้ยงเป็นวัวเนื้อโดยปริยาย ไอโหนดโตเป็นหนุ่มก็เริ่มส่อแว่วว่ามีอุปนิสัยสู้อบในเชิงชอบต่อสู้ เช่น ชกชน ปราบเปรี้ยว ชอบชนกับวัวอื่น ๆ ในทุ่ง ไม่กลัวแม่เผอิญหนากับตัวใหญ่กว่า ประสาที่เรียกว่า วัวดน - แบบเดียวกับมฤตยูตาไม้ค ไทสัน นักมวยเชฟวิเวต

จึงเริ่มชอมชนกลางทุ่งนาเพื่อดูทางชน หรือขันเชิงของมันว่าจะอยู่ในระดับไหน ที่สำคัญมากคือดูใจแห่งความเป็นนักสู้วชนได้นานเพียงใด หากวัวชนได้เพียง ๕ นาที หรือเพียงพลาเพียงเล็กน้อย แลวหันหลังหนีก็ไม่ใช่ดี เหมาะจะเลี้ยงเป็นวัวเนื้อมากกว่า การชนแบบนี้จะต้องพันเขาด้วยพลาสติก เพื่อแสดงเจตนาบริสุทธิ์ว่า ไม่ได้เล่นพนัน และมีกชนกับวัวรุ่นราวคราวเดียวกัน ที่ไม่เคยผ่านสังเวียนจริงมาก่อน



ปัจจุบันวัวที่ชาวบานซื้อมาเลี้ยงราคา ๑ หมื่นบาท พอเอามาชอมชนจะเพียงครึ่งสองครั้ง อาจขายให้แก่แก่ได้ทันที ๔-๕ หมื่นบาท ทว่าหลายคนก็ปฏิเสธไม่ยอมขาย ลึก ๆ ทุกคนก็หวังจะให้วัวโตขึ้นมา กลายเป็นตำนานวัวชนอย่างโคไฟเงิน โคแดงไพรวัลย์ โคขาวรุ่งเพชรทั้งนั้น โคไฟเงินเป็นวีรบุรุษของครอบครัวกาฬลอุด และชาวบานบูชา อำเภอบางพารา จังหวัดนครศรีธรรมราช หลังจากตายไปแล้ว คนในครอบครัวยังให้ความรักความผูกพันประหนึ่งยังมีชีวิตอยู่ จึงได้สตัฟฟ์ไว้นาซาและจัดที่อยู่อันควรให้

เจ้าโหนดเองก็มีคนเลี้ยงเพียงคนเดียวชื่อมากมาย แต่เมื่อมันชนะสังเวียนกลางทุ่งครั้งหลังสุด ลุงตาและพรรคพวก ก็รู้ว่ามันจะเป็นวัวมีระดับในอนาคต ได้ไชชีวิตทองไปตามสังเวียน เพื่อแลกเงินพันวงเงินล้าน

ความจริงเกี่ยวกับชีวิตวัวชนข้อหนึ่งจากปากนักเลงคือ การเป็นวัวชน เท่ากับยืดเวลาการตายของมันออกไป นานกว่าปรกติ วัวดี สุขภาพสมบูรณ์จะสามารถชอนจนถึงอายุ ๑๒-๑๕ ปี พวกนี้มักจะอยู่โตจนสิ้นอายุขัยในแปลงหญ้า ขณะที่วัวไม่ได้เป็นวัวชน อายุได้เพียง ๓-๔ ปีก็ถูกส่งขายเขียงเนื้อ

.....

"โคนิลเพชรหัวใจสิงห์" ตัวรุ่งอายุ ๗ ปีของบ่อนยวนแหล มีประวัติต่างจากไอโหนด มันเป็นผลผลิตจากสายพันธุ์ของวัวชนชั้นดี สายพันธุ์ดีหมายถึง gene วัวชนชั้นเลิศจากทางสายแม่ (พ่อของแม่เป็นวัวชน หรือพี่น้องตัวผู้ของแม่เป็นวัวชนระดับแชมป์เป็นนุ) ยิ่งถ้าผสมกับสายพ่อที่เป็นวัวชนระดับขุนพล ลูกที่ได้ย่อมมีพันธุ์ประวัติดี เข้าทำนอง "เชื้อมกไม่ทิ้งแถว"

เจ้านิลมีองค์ประกอบสำคัญซึ่งเป็นที่นิยมอีกข้อหนึ่ง คือโครงสร้างของร่างกายที่แข็งแรง -- ครอบมอกใหญ่ บันทายเล็กเรียวยาวตูดลงคล้ายสิงโต วัวครอบมอกใหญ่โตเปรียบเพราะ ยามเข้าต่อหัว วัวจะทุ่มน้ำหนักไปข้างหน้าทั้งหมด ฝ่ายที่มีหน้าตัดของกล้ามเนื้ออก หรือมีมวลมากย่อมโตเปรียบ จะสามารถกดต้นคูดต่อสู้ ให้เสียการทรงตัวได้ง่าย ขณะเดียวกันก็ต้านแรงปะทะจากคูดต่อสู้ได้ดี

ทุกวันนี้เวลาจะซื้อวัวชน คนมีแนวโน้มที่จะเลือกวัวสายพันธุ์ดี (แม้ราคาแพงกว่าสองสามเท่า) มากกว่าจะเลือกวัวอายุตรงไหนออก หรือออกกลางหลังตามภูมิความรู้ที่สั่งสมมา กระแสคิดที่แปรเปลี่ยน นอกจากแสดงว่าคนอาศัยหลักวิทยาศาสตร์ ในการคิดเลือกมากขึ้นแล้ว จะเป็นไปได้ไหมว่า มันยังสะท้อนถึงลักษณะนิสัย เกี่ยวกับความต้องการเอาชนะ ที่เข้มขรขันของคนกลุ่มนี้ด้วย

วัวทั้งสองแสดงชั้นเชิงเข้าตาคู่แข่งวัว และได้รับการขู้อย่างจริงจัง พืดตัว ออกกำลังแข็งแรง...กลามคอขึ้นแน่นปึก

หลังจากชนบ่อนชนะเพียงสองครั้ง

มันก็ถูกซื้อไปมาอยู่กับเถาแกของบ่อนยวนแหล ด้วยราคา ๔ หมื่นบาท ตอนนั้นราคาของมันสูงจน "ไม่มีราคา" "ชื่อสิบกวางเราก็ไม่ขาย" ครูจุม เจ้าของใหม่บอก "มันไม่ได้มีไวขาย" -- "สิบบ" ของเขาภาษาถิ่นของวัวชนนั้นหมายถึง ๑ แสนบาท ความที่ "เนื้อเลี้ยง" -กำลังบำรุงดี ทำให้มันได้รับการวาง (ซ่อมชน) ทุก ๑๕-๒๐ วัน มีคนเลี้ยงประจำสองคน ไม่นับคนตัดหญ้า อีกที่ลุงเจ้าของคนเดิม ที่หมั่นมาดูแลเสมือนเป็นที่เลี้ยงให้อีกคน

ในรอบหนึ่งวัน ทั้งเขาและเย็นไม่ว่าสภาวะอากาศจะอย่างไร คนเลี้ยงจะพรวัวเดินออกกำลังตามถนนดิน หรือชายหาด ระยะทางไกล -ไกลตุ้มแต่ต้องการ เดินวัวรอบเขากลับมา จะต้องอาบน้ำขี้ตัสวีรรณให้วัว ยิ่งไกลวันแข่ง จะมีกูรเพิ่มรอบอาบ

พร้อมด้วยการนวดเพนให้วัวสดชื่นกระปรี้กระเปร่า, หมายความว่าวัวชนกินต้องเป็นหญ้าตัดสด ๆ เท่านั้น ไม่ปล่อยให้วัวเดินแทะเล็มหญ้ากินเอง ในระยะหลังเริ่มมีการเลือกชนิดของหญ้าด้วยว่า ต้องเป็นหญ้าหาดกับหญ้าห้วยขอ ที่มีไซ้มันน้อยเท่านั้น วัวจึงได้รับธาตุอาหารที่เหมาะสม บางคนพรวัวติดคุชชนแล้ว จะไม่ตัดหญ้าขาคืนเดิม เพราะกลัวถูกวางยา

วัวกินหญ้าไปพร้อม ๆ กับ "ตราแดด" แม้เมื่อกินหญ้าอิ่มแล้ว ก็ยังคงถูกปล่อยให้เส้าหลักกลางแจ้ง ทามกลางแสงแดดที่แผดจ้าต่อไป เพื่อลดไขมัน และสร้างความเคยชินต่อภาวะตราแดด จะทำให้ไม่เหนียวง่ายเมื่อทำการชนจริง

สำหรับคนเลี้ยงวัวระดับชาวบ้าน กิจกรรมการประคบประหงม ต้องใช้แรงงานอย่างน้อยสองคน ไม่พอกับแม่ก็พอกับลูกชาย ต้องใช้ทั้งเวลา และความวิริยะอุตสาหะ ชาวบ้านจึงเลี้ยงวัวชนได้ไม่มากกว่าคราวละหนึ่งตัว หากมีภาระต้องดูแลลูก หาเงินส่งลูกก็เลี้ยงไม่ได้

ฝ่ายคนที่รับจ้างเถาแกเลี้ยงวัวก็ใช้ว่าเขาจะมีความผูกพัน มุ่งมั่นในชัยชนะ ถึงขั้นทุ่มเทชีวิตใจแก่วัวชนน้อยกว่ากรณีที่เป็นเจ้าของเลี้ยงเอง เพราะความจริงคือ พวกเขาจะต้องกินนอนอยู่กับวัว เกือบตลอดเวลาอยู่แล้ว หรือถ้าจะพูดให้ถูก วัวชนตัวนั้นเป็นของพวกเขาแน่นอน โดยที่มิได้แก่ (ซึ่งทำธุรกิจอย่างอื่นเป็นหลัก) ชื่อมาให้เลี้ยง

คำว่า เลี้ยงวัว ของบรรดาเถาแก นายหัว

จึงหมายถึงเขาจะต้องเลี้ยงคนเลี้ยงวัว เลี้ยงครอบครัวของคนเหล่านั้นให้อยู่ดีกินดี ถาดครอบครัวคนเลี้ยงวัวมีปัญหา เถาแกจะต้องมาดูแลด้วย มิฉะนั้นวัวจะมีปัญหาไปด้วย เหมือนที่มีคนสรุปว่า "ถ้าเขากินไม่อิ่ม ต้องมีปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดต่อวัวอย่างแน่นอน"

เพราะสภาพแวดล้อมในสังคมชนวัวสอนให้รู้ว่า

วัวชนนั้นต้องอยู่ในสถานะหุนสวณของชีวิต ถ้าเลี้ยงแบบที่เล่นที่จริง

ทำแบบขอไปทีก็จะไม่มีทางก้าวหน้าได้เลย เมื่อตัดสินใจได้ว่าวัวและตัวเองพร้อมที่จะติดคุชชนแล้ว เจ้าของก็จะเอาวัวไปเปรียบที่บ่อน ตามวันเวลานัดหมาย หรือถ้าเป็นวัวมีชื่อชั้น ก็อาจตกลงติดคุชชนเองระหว่างเจ้าของวัว หรืออาจมีคนกลางเชื่อมประสานหาขอตกลงโดยไม่ต้องไปที่สนาม

การเปรียบวัวถือเป็นการประลองกำลังขั้นแรก ซึ่งอาจส่งผลถึงการแพ้ - ชนะกันได้





### ทำคำ

สองสัปดาห์ก่อนถึงวันเปรียบวัว กลุ่มเจ้าของวัวบางรายจะตุลาการวัว ด้วยการให้วัวตกแดดตลอดวัน ควบคุมปริมาณน้ำและหญ้าให้วัวอิดโรย ไม่แสดงอาการคึกขุ บางครั้งยังปล่อยให้ละเลงโคลนตมจนและเอะไปทั้งตัว ทั้งนี้เพื่อพรางตาฝ่ายตรงข้ามว่าวัวผอม ตัวเล็ก ดูแล้วไม่น่ากลัว ทำให้โอกาสติดคู่ได้ง่าย

การเปรียบเทียบคู่ชน โดยทั่วไปจะนำวัวเข้าเทียบเคียงกัน เพื่อให้มีงานและหุนสวน ร่วมกันดูแลและตัดสินใจว่าจะติดคู่กับตัวใด -- ดูขนาดตัวใกล้เคียงกัน, อายุจริง - อายุในการชน

วัวมีประสบการณ์ผ่านศึกมาโชกโชกเพียงใด, ลักษณะของเข่าที่เหมือน ๆ กัน เพื่อไม่เกิดการโต้เปรียบเสียเปรียบกัน แต่กฎเกณฑ์นี้ไม่ได้ตายตัวเสมอ

นักเลงบางคนดูทางชนด้วย พอเห็นวัวของเขาเหมาะกับทางชนฝ่ายไหน ก็ตกลงทันที ตัวจะเสียเปรียบนิดหน่อยก็ไม่เป็นไร วัวตัวเก่งชนชนะติด ๆ กันหลายครั้ง มักต่อนานหนักใหญ่ตอสู พอได้คู่ชนแล้วก็ตกลงวงเงินเดิมพันกัน

เดิมพันมาตรฐานจะอยู่ที่ ๒๐,๐๐๐-๑ ล้านบาท โดยนายสนาม ผู้จัดการสนามเป็นคนคอยเชื่อมประสานให้เกิดการลงตัวทั้งสองฝ่าย

วัวยืนเทียบกันท่ามกลางบรรยากาศการซบซิบของเจ้าของ ในเชิงहारหรือกับคนยืนขวงเคียง เสียงพูดคอย ๆ หลุดออกมาเป็นระยะ ๆ --

"กัวเอาไต่หิวะ"

"เสียสันสักหิดแต่ไต่ยอด"

"เสียบางสักหิดแต่ไต่ยาว"

ซึ่งในบรรดาผู้รายล้อมอยู่นั้น

ฝ่ายจัดการของสนามก็ต้องการรวบรัดให้ได้คู่วัวเร็วที่สุดและมากที่สุดในวันเปรียบ โดยเฉพะคู่วัวที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักทั่วภาคกลางชนกันใดแล้ว

ก็จะพนันกันด้วยเงินเดิมพันก้อนใหญ่ เงินเดิมพันก้อนใหญ่ จะเป็นแรงจูงใจให้คนเขามาดูสุรางรายใด ไททางสนามอย่างงาม จึงอยากให้ทุกอย่างลงตัวโดยเร็วที่สุด

ฝ่ายนักเลงวัวชนซึ่งพาวัวตัวเองตระเวนไปตามบ่อนต่าง ๆ ทั่ว รู้จักทางชนของวัว วัวตัวไหนชนอย่างไร ใจแคไหน

และคุ้นกับเกมที่ได้มไปตวยเลหเทพุบาย ซึ่งความได้เปรียบกันและกัน แต่ทางด้านเจ้าของวัวหน้าใหม่ อาจตกเป็นเหยื่อของนักเลงวัวของสนาม

ที่โหดเหี้ยมวัวตัวเด็ด ให้คนชมเลี้ยงเอาไว เขามาเชียร์ให้ตกลงชนโดยไม่รูเทาทัน พอเห็นวัววัวของฝ่ายตนได้เปรียบ หรือเมื่อเห็นว่าอีกฝ่ายเริ่มลั้งเล

แบ่งรับแบ่งสู้ ก็จะมีคนเข้าไปเชียร์ ด้วยการขันอาสาเป็นผู้รับรองในบางเรื่อง ที่เจ้าของวัวไม่แน่ใจ พูดตวยวาจาทาทาย ยุงสูงเสริม เช่น

"ถาไมเอา (ตกลงชน) กับตัวนี้ ฎีใหจูงกันเชือกขาดก็ไม่ได้ชน"

"เอาตะ...ฎีถือ เดิมพันกัน"

"ของหมัน (ของเขา) ไม่ใช่ดีไหรน ไม่ใช่กับตัวนี้ก็เกาแหละหมิง" (เกา= โก่เกาที่รูปร่างใหญ่แต่ไม่สู้เพื่อน)

อาจบางที ขนบนิยมของท้องถิ่นนั่นเองบอกเขาว่าถ้าเพื่อนทำแล้วต้องสู ยอมไม่ได้ คำว่า วัวลต นอกจกจากหมายถึงวัวประเภท "ตั้งกลาว" แล้ว

ในภาษาของชาวบ้านในลุ่มน้ำชีเรียกผู้ชายที่ (ใจ) ไม่สู้ตวย ซึ่งไม่มีใครอยากเป็น

สิ่งสำคัญที่สุดของการตกลงทำการชน นายสนามจะเรียกทั้งสองฝ่ายมาทำสัญญา เรียกวว่า ทำคำ สำหรับนักเลงวัวแล้ว การทำคำมีผลบังคับใช้กับคู่สัญญา

มากกว่าการทำสัญญาประเภทอื่น มันน่าจะกินความถึงการพูดคำไหนคำนั้นตวย คู่สัญญารูตัวหากฝ่าฝืน หรือละเมิดสัญญาเมื่อใด นายสนามผู้เปี่ยมบารมี

อาจจะนำมามตุการของศาลเตี้ยมาไซ่ได้ทุกเมื่อ ทำให้ไม่เคยเกิดข้อขัดแย้ง จนถึงขึ้นโรงขึ้นศาลจากกรณีนี้แ่แต่ครั้งเดียว

การให้ความสำคัญต่อการพูดคำไหนคำนั้น หรือสัญญาทางสังคม มากกว่าสัญญาลายลักษณ์อักษร ดูจะช่วยเสริมภาพนักเลงให้แก่นคนในแวดวงวัวชน

ในเมื่อ "นักเลง" หมายถึงความใจกว้าง เพื่อนฝูงมาก พูดคำไหนคำนั้น พฤติกรรมเหล่านี้ถือเป็นอุบายเชิงรุก เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในวงการต่อไป

ทำนองเดียวกับคำตอบว่า "ติดคู่ชนแล้ว", ตอนคนเฒ่าถามที่ผานไปผานมา ดูสร้างควมภาคภูมิใจให้แกทุกคน มีไซ่ในระดับ "วัวมีคู่ชน" uly ๆ แต่หมายถึงการได้เสียสู และเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนักเลงตวย



วัวเองก็เหมือนรู้ ไขมันเอาตีนหน้าทั้งสองสลับกันตะกุกตะกัก แสดงอาการปฏิกิริยา จากดินปนลงมหายใจออกจากจุมกแรง ๆ เดินออกจากสนามวัวเวียนแหล่ที่เปรียบวัว โดยไม่ต้องจูง แสดงว่ามีน้คึก เหมือนที่เคยทำอีต้อตกระตุกเรียก เวลาได้ยินเสียงวัวตัวอื่นชนในสนาม -- "น้ลเพชรวัวใจสิงห์" ชนรูปพิเศษวันที่ ๓ ของงานบุญเดือนสิบกับวัวจากสุราษฎร์ อำเภอบ้านสอง เดิมพันขางละ ๔ แสนบาท "โหนดน้ำไซค" เจอกับวัวจากอำเภอกงใหญ่ ซึ่งเป็นค้ายที่รู้จักในแวดวงวาชอมดี เดิมพันติดปลายเขา ๔ แสนเช่นกัน

ด้วยเงินอุดหนุนคาเดินทาง ค่าใช้จ่ายบางส่วนจากทางบ่อน ก้อนทำภากรชนหนึ่งเดือน โถโหนดกับวัวอีกหกตัวจากอำเภอลานสกา ยายเขาขายพักวัวชั่วคราวดานหน้าบ่อน เป็นที่มเดียวกัน ดุณะที่มาจากต่างตำบล ต่างจังหวัดก็พากันมาปักหลักอยู่รอบ ๆ บ่อนคึกคัก เพื่อให้วัวเรียนรู และคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมของสนามใหม่ สถานที่ใหม่ในดานต่าง ๆ เช่น ดิน หน้า อากาศ และหญ้า จะทำให้วัวไม่ตื่นตระหนก และชนโตนานเสมือนกับชนในถิ่นฐานตัวเอง

เรื่องให้วัว "ลงที่" กับสภาพแวดล้อมเป็นเรื่องที่สำคัญ หลังจากเดินออกกำลังช่วงเย็น วัวชนตางถิ่นมักจะถูกพาไปเล่นบ่อน หรือเดินภายในสนามแข่งขัน เพื่อให้คุ้นเคย และพักฝนคลายเครียด หลังจากที่มีน้อยในแผนการฝึกปรือดูแลรักษาตลอดวัน เจ้าวัวบางรายยอมถอนตัวจากการแข่งขัน เพียงเพราะเห็นว่าสถานที่นั้นหญ้าไม่ดี รู้สึกว่าสภาพแวดล้อมไม่หาไววาง หรือวัวลงชอมคุดแล้วไม่ยอมชน ยอมเสียมัดจำตามอัตราบ่อน ๓๐ เปอรเซ็นตจากเงินเดิมพันโดยที่เขาไม่รู้สึกเสียหน้าแต่อย่างใด "ดีกว่ายอมเสียเงินแสน หรือเสียวัว"



### ค้ายพักวัว

ภายในค้ายพักวัวคือพื้นที่แห่งความ "สดและสบ" กลิ่นของวัว ชี้อวและหญ้าสด ๆ เคลลาคละปะปนกัน

กระตอบที่ปลูกสร้างติด ๆ กันเป็นห้องแถวของวัวดูทรุดโทรมไปบ้างในสายตาคนภายนอก เพราะสภาพเกาคราของมัน บวกกับความไม่ใส่ใจดูแลตัวเองของเด็กเลี้ยงวัว แต่บริการสำหรับวัวชนแต่ละตัว ต้องบอกวว่า...ทุกระดับประทับใจ

ยามเย็นหลังจากกอบหน้าลงขมิ้นให้วัว พวกเขาจะสูมไฟไลเหตุลือบุงให้หุนสวนชีวิต ขณะปล่อยให้มันกินหญ้าจากกระบะ (บางคนคอยป้อนหญ้าให้) วัวทุกตัวมีมุงตาขายขนาดใหญ่เป็นของตัวเองภายในกระตอบ ชี้อยู่ก็มีคนคอยรอก หรือเก็บกวาดเสุม เด็กเลี้ยงวัวพูดว่า "วัวต้องออกเดิน กินและอาบน้ำครบถวน แต่ผมเองอาจไม่ครบ...ไม่จำเป็นต้องครบ"

ยานไปตามโรงเรียนเกือบทุกแห่ง จะเห็นมะพร้าวกองสูม เจ้าของวัวว่าน่ามะพร้าวอาอน เป็นอาหารบำรุงกำลังวัวชน นอกจากนั้นยังมีไดอาหารเสริมเป็นไขไก่ และถั่วเขียวต้ม โดยนักโภชนาการยังไม่มั่นใจว่า ไขไก่สดจะมีผลทางสร้างสรค์อย่างไร ต่อสัตว์เคี้ยวเอื้อง บางคนเพิ่มความแข็งแรงร่างกายในด้วยแคลเซียม ฉีดยาบำรุง ภายพยาธิ ให้น้ำเกลือบางกรณีที่อากาศรอนจัด



เกี่ยวกับสารกระตุ้นประเภทสเตียรอยด์ เป็นเพียงข่าวที่ไม่ได้รับการยืนยัน เพราะผู้เลี้ยงวัวระดับชาวบ้าน ไม่มีความรูว่าจะใช้อย่างไร ปริมาณเท่าไร จึงกลัวสารตกค้างทำให้เสียวัวไปมากกว่า จะมีบางก็แต่สั่งสารออกฤทธิ์เร็ว ที่คนกินได้ เช่น เหล้าขาว เครื่องดื่มบำรุงกำลัง แต่สำหรับคนที่แน่ใจว่าวัวตัวเองสู จะไม่ให้กินของพวกนี้เลย

กลางคืนจะมีเด็กเลี้ยงวัว หรือเจ้าของอย่างน้อยหนึ่งคน นอนเฝ้าวัวอยู่ข้าง ๆ ตลอดคืน พวกที่เหลื่อจะจับกลุ่มคุยกันอยู่ตรงนอกชาน เฝ้ารวังไม่ให้คนเขามาวางยา หรือกระทกรัดใด ๆ ให้วัวผิดปรกติจนพายุแพ้การแข่งขัน ยิ่งใกล้วันแข่งขัน บรรยาอากาศภายในค้ายก็ยิ่งเครงเครียดและเขมงวด

คนเฝ้ายามอดนอนหัวกระเซิงเหมือนผีดิบ "นักเลงวัวอย่างน้อยต้องไม่แพ้เพราะเพื่อนเอาเปรียบ ไม่กลางแคลงใจว่าเสียรคนอื่น" (เสียสตาบคบางที่ไม่เท่าไร)

ชายคนหนึ่งพูดหยันตาเขม็ง "เมื่อวัวทำไตหลายแบบ เช่นสมัยก่อนเอาตะปูเข็มตอกตรึงบริเวณโคนเขาให้วัวรู้สึกเสียและเจ็บปวด เอาของยัดใส่เขาในรูหู หรือตำที่ขสมนไพรบางชนิดให้กินแล้วทองอิตทองรวง เดียวนี้อาจเอายานอนหลับใส่กลวยโยนให้กินตอนเจาของเปลอ หรือยามาหยายาฆาแมลง ปริมาณที่ไม่ถึงกับทำไตตาย แคมันเมาเสราซึมผิดปรกติ



"สิ่งเกิดดูได้ว่าจะขาสั้น ไม่มีแรง พอปล่อยชนก็หันหลังวิ่ง"

นี่คือสาเหตุที่ผู้เลี้ยงวัว

จะต้องทำวัวพร้อมกันขึ้นป้ายประกาศเป็นเขตหวงห้าม

ต้องมีคนคอยเฝ้าโรงเรือนอยู่ตลอดเวลา พร้อมกับหมาด ๆ

กับการเลือกตัดหญ้าแบบไม่ซ้ำที่ ใหม่เมื่อกระทำการตอฝ้ายตรงข้าม

ตอฝ้ายแนวป้องกันหลายชั้น แนวใหม่ของผู้เห็นแก่เงิน

จึงมุ่งไปในทางกระทำกับวัวตัวเองมากกว่า บางคนข่มให้วัวกินหญ้าจนอ้วนที่

ไม่ตากแดด ไม่นำออกเดิน วัวจึงไม่แข็งแรงพอจะสู้ เรียกว่า "บมวัว"

บางคนก็กลืนแกลงวัวของตน ให้ได้รับความเจ็บปวดทรมาน

หรือให้วัวต้องตรากตรำก่อนวันชน โดยไม่ให้พักผ่อนเลย

กรณีนี้มักจะทำกับวัวตัวที่เป็นตอมาก ๆ จากนั้นเจ้าของวัว ก็ให้พวกฟองตัว

แอบไปเล่นพนันวัวอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นวัวรองด้วยเงินมาก ๆ

แต่บางครั้งผลการต่อสู้ก็อาจกลับตาลปัตรได้ คือวัวที่เคยชนะชนะบ่อย ๆ

มักมีศักดิ์ศรีของผู้ชนะ และจิตใจก็สู้เหมือนกัน มันก็สู้ยอมตายถวายชีวิต

จนเป็นฝ่ายชนะทำให้เจ้าของวัว ต้องประสบกับความหายนะไปก็มาก

คนจำพวกนี้ในวงการวัวชน ถือว่าไม่มีจิตใจเป็นหนักเลง ไม่มีน้ำใจหนักกีฬา

จะถูกสังคมนี้ขับไปให้ไม่คบคาสมาคม และเล่นพนันด้วย

และที่สำคัญก็คือเสียงตอการถูกเล่นงาน จากฝ่ายจัดการของสนาม

เพราะทำให้หลายสนามขาดความเชื่อถือ ในการบริหารจัดการ

จนกระทั่งตอการดำเนินการในเชิงธุรกิจการแข่งชน

หนักเลงวัวยี่หนาวา "ถาบอนไหนมีการตมวัว คนจะไม่เข้าจันร้างไปเอง"

รุ่งเช้า เมื่อที่บริเวณรอบ ๆ กว๊าว ๑๐ ไร่ แลดูคล้ายตลาดวัวควายกำลังเริ่มติดตลาด

ที่เลี้ยงจูงวัวออกเดินขวิดไขว้ทุ่งเขวและออก หลังจากเดินวัวตามเป้าหมายแล้ว

พวกเขาหมักไปนั่งชุมนุมกันที่ร้านน้ำชา กลายเป็น "ชุมนุมทางวัวชน" ริมหาด

นอกจากเจ้าของวัว ในร้านอาจมีอดีตเจ้าของวัว นายหัว นักพนัน

นั่งพูดคุย งามผลวัวชนเมื่อวาน เหมือนผู้ชายออฟฟิศคุยถึงผลประโยชน์

คู่แข่งกันนั้นคนที่รักการเสี่ยงด้วยกัน แมงบางคนไม่คนเคยเป็นการเล่นวัว

แต่อย่างน้อยก็คนหนา (ในวงการ) เมื่อใดนั่งฟังจับสังเกตนานเขา จะพบว่า

แต่ละคนต่างก็มีวิถีชีวิตของตัวเองที่ดี ในอดีตพวกเขาเคยเป็นเจ้าของวัวตั้ง เคยชนะ ๒

แสนกันมาแล้ว ขณะที่คุย

สายตาของวงสนทนา ก็

ร้านน้ำชาหมักจะพุ่งตรงไปรวมศูนย์อยู่ที่วัวซึ่งผูกเรียงรายอยู่ในคอก

การพูดคุยวิเคราะห์วิจารณ์มักจะเริ่มต้นด้วยคำว่า "ถา"

ในแทบทุกประโยค "ถาตัวนั้นแทงติดก่อนก็จะเป็นฝ่ายชนะ"

"ถาตัวโน้นชนโดนนานถึง ๑๐ นาทีขึ้นไปก็ชนะลูกเดียว"

หรือ "ถาตัวนั้นกินเปลี้ยไม่ได้ก็จะเป็นตัวแพ"

ในบางครั้งการสนทนาด้วยมุมมองที่แตกต่างระหว่างคู่คุย

ก็จะนำไปสู่การตกลงพนันขันต่อกันล่วงหน้าก็มี อย่างไรก็ตาม

เหมือนที่คนบอกไว้ในวงการพนัน "จะมีคนซื้อตรงใดเพียงแค่ม้วนนอน" เท่านั้น --

ก็คือการพูดจาั่น ไม่ได้เสนอความจริงทั้งหมด เพื่อให้เพื่อนสำคัญผิดบางประเด็น

เปรียบเทียบกับแมวที่พยายามนอนให้ตรงอวบ ๆ ก็ยังคุดคุดอยู่ดี

บางคนเปิดตัวที่ทายด้วยการยั่วให้เลา ดยหมายความว่าจะลวงข้อมูลจากฝ่ายตรงข้าม

เพื่อประโยชน์ในเกมการพนัน ทั้งของตัวเองและนายหัว

บรรยากาศเช่นนี้จะหวนกลับมาอีกครั้ง ในช่วงเย็นที่มีเบียร์ เหล้าขาวเป็นสื่อ

แต่ใช้เวลาไม่นานเท่ากับช่วงเช้า เพราะต้องอาบน้ำวัว และประกอบประเพณีอื่น ๆ ต่อไป

อันที่จริงคณะวัวชนที่มาจากตำบลเดียวกัน ฟันก็อูยบริเวณใกล้เคียง ๆ กัน

รวมทั้งนักเลงวัวเจ้าถิ่นแถบ ๆ อำเภอเมือง

มีความสัมพันธ์กันมากกว่าการดูแลช่วยเหลือกันฉันเพื่อน แต่หมายถึงการอุปถัมภ์กัน

เป็นที่มเดียวกันในเชิงการพนันด้วย เงินเดิมพันวัวแต่ละคู่

เป็นความรับผิดชอบของเจ้าของวัวก็จริง แต่โดยส่วนใหญ่เงินจำนวน ๘ หมื่นหรือ ๒

แสนไม่ได้เป็นของคนคนเดียวหรือสองคนเท่านั้น แต่เป็นของหุ้นส่วนหลาย ๆ

คนในหมู่บ้าน ผ่ากลาญวัวชนที่ตนเองชื่นชอบ

คนที่ไม่ดูมาก็ผ่ากลาญเล่นด้วยความไวเหนือเชื่อใจกัน

เรียกให้เกวายเป็นผลึกของความสัมพันธ์ก็ได้

เดิมพัน ๒ แสนของวัวนี้ลเพชรหัวใจสิงห์ จึงรวมเอาเงิน "ลุง"

คนที่เคยเลี้ยงมันด้วย นอกจากแก้ติดตามมาดูแลไม่ห่างแล้ว

ยังมาเอาเดิมพันด้วยเช่นกัน ซึ่งเจ้าของคนใหม่บอกว่าจะถอยที่ถ้อยอาศัยกัน

"เป็นหน้าใจ ฟังพากัน วันหน้าวัวเขาชนเรา อาจต้องพึ่งพาอาศัยเขาบาง"

บรรยากาศการพนันขันต่อ ดูท่าว่าจะไปกันได้กลมกลืน กับกลิ่นอายความเชื่อ

ไสยศาสตร์ในหมู่นักเลงวัว

ก่อนมหกรรมชนวัวเดือนสิบจะเริ่มหนึ่งวัน

ต้นยางใหญ่หลังสนามยวนแผล ยังมีผาแดงเกา ๆ ผืนเดียว

พอวันรุ่งขึ้นปรากฏว่าผาสีพื้นเต็มไปหมด ในคำคืนก่อนจะทำการชน

เจ้าของบางคนนิยมมอบหนังสือศักดิ์สิทธิ์ ที่นับถือสืบทอดกันมา ทั้งจากภูมิปัญญาเดิม

และในบริเวณสนาม วัวใหม่ที่ลงสนามในบ่อนครั้งแรก

ก็จะมีหมอทำพิธีปลุกเสกให้ในคืนก่อนจะลงสนาม ซึ่งเป็นพิธีที่ปิดลับ

ไม่อนุญาตให้คนภายนอกเขาไปยุ่งเกี่ยวเด็ดขาด

ชาวบ้านบางคนหามพระภิกษุ เขามาในบริเวณโรงวัว

เพราะเชื่อว่าจะทำให้วัวของตนใจบุญ มีใจสงสารไม่ประหัดประหารต่อสู้เพื่อชัยชนะ

บางคนไม่ยอมให้คนแปลกหน้าอายุรูปวัว กลัวเขาไปสักเลขลางยันต์ให้แพ

และด้วยชื่อของมัน "ปลาไหล" ซึ่งโดยธรรมชาติไม่ได้มีชื่อเสียงด้านอาวุธต่อสู้เลย

แต่ก็ถูกเอาเลือดผสมขาวสูก นำไปพอกที่ปลายเขาหัว เพราะเชื่อว่าจะช่วยให้วัวของตน

ทิมแทงคูต่อสู้ได้อย่างโตผลจนเลือดไหล



ใกล้วันชน ที่มงานของ "ไอ้หนีล" ช่วยกันลงขุมันบริเวณหัว นอก และลำตัวส่วนต้น ๆ ทุกเย็น นัยว่าเพื่อให้ทหนานต่อคมเขาคุดตอสุ เขาทั้งสองข้างก็อาบด้วยน้ำฝิ่งผสมยาดำ จนมันวาวให้ทหนานเช่นกัน จนวันสูกดึกก่อนทำการชนในวังรุ่งขึ้น ไอ้หนีลรวมทั้งโคอีกทุกตัว จะถูกขับปลายเขวแดงให้แหลมด้วยกระจก ชัดกระตาดทราย แล้วปกปิดยอดไว้อย่างดีด้วยพลาสติกล็อกเขา นับจากหน้าที่นี้ บริเวณภายในคอก จะกลายเป็นเขตปลอดบุคคลภายนอกโดยเด็ดขาด เขาพูดเสียงเรียบและหัวว่า "วันนี้นั้นสำคัญ วัวอาบหน้าแล้วจะไม่ให้ใครเขาในโรง"



### วัวรอบพิเศษ

เสียงกลองตุง ๆ ดังขึ้นเป็นสัญญาณให้นำวัวเข้าสู่สนาม...  
ที่สุดของการเตรียมวัวชน นับตั้งแต่การคัดสรรให้ได้มาซึ่งวัวดี เลี้ยงดู อยู่บำรุงประคบประหงม ซอมชน และติดคูชน ก็คือวันที่ทำการชนวันนี้ เพราะเป็นวันที่จะพิสูจน์ ตรวจสอบว่าสิ่งที่เจ้าของวัวแต่ละคนคิด เชื่อและคาดหวังนั้นเป็นจริงเพียงใด--  
เกมของนักเลง เกมของคนไม่ยอมถูกเอาเปรียบ ที่เต็มไปด้วยการชิงไหวชิงพริบ เกมของคนไม่ยอมแพ จะออกมาในรูปใด เมื่อโฆษกสนามให้สัญญาณกลองอีกครั้ง เจ้าของวัวแต่ละฝ่าย ทำการเข้ดกลางวัวของตัว เพื่อขจัดสิ่งแปลกปลอมที่อาจจะทำให้เกิดการไต่เปรียบเทียบ แล้วตามด้วยกรรมกรกลางของสนาม จะเข้ดกลางบริเวณใบหนา ลำคอ โคนเขา ซอกหู ตลอดไปถึงคร่อมสวนหนาเป็นครั้งที่ ๒ โดยต่างฝ่ายต่างก็ส่งตัวแทน ไปควบคุมการเข้ดกลางของกรรมกรด้วย เพื่อป้องกันกรล่าเอียงที่อาจจะเกิดขึ้น และก็มีสิทธิ์ที่หักทวง จนกระทั่งเป็นที่พอใจกันทั้งสองฝ่าย  
กรณีที่เป็นการชนกันระหว่งวัวคู่สำคัญ โดยเฉพาะคู่วัวที่มีเดิมพันตั้งแต่ ๑ ล้านบาทขึ้นไป นอกจากจะกระทำตามขั้นตอนดังกล่าวแล้ว ยังมีการบินนำกลางที่ผสมผงซักฟอก จากทางสนาม เพื่อเข้ดกลางครั้งสุดท้ายอีกด้วย หลังจากที่มาตรฐานต่าง ๆ ได้ถูกนำมาเพื่อตรวจสอบ และขจัดสิ่งแปลกปลอม จนถึงขั้นสุดท้ายก่อนที่จะวางวัวให้ชนกันคือ การใช้ทรายลูบปลายเขา เพราะที่ปลายเขาของวัวบางตัวอาจเคลือบ ทุ หรือใช้มีดกรีดปลายเขาให้เป็นร่องเล็ก ๆ แล้วใส่ของมีพิษ หรือสารที่สร้างความแสบร้อน กรณีนี้ทรายจะช่วยป้องกันได้ดีที่สุด  
จากนั้นจึงเอวกลวยสูกละเลงทั่วบริเวณหนา กหนู, โคนเขา และลำคอวัว ทุลบกลืนสาบของฝ่ายตรงข้าม เพราะนัยว่าวัวหนุ่มจะเกรงวัวแก่ คูชนแต่ละคูก็ไม่รู้แน่ชัดว่า วัวของอีกฝ่ายอายุเท่าไร ก็เลยทาทุลบกลืนเป็นการป้องกันเสียก่อน เสร็จเรียบร้อยแล้วก็จึง้วมาต่อหัวกันกลางสนาม...





วัวคู่สำคัญ อัฒจันทร์ผู้ชมชั้นที่ ๑ ของสังเวียนวัวเวียนแหล คนแออัดกันแทบจะปริควันบุหรือคละคลงไม่หยุด เช่นเดียวกับการตอรองที่แสดงผ่านการกวักมือ โบกมือแบมือ เจ้าของวัวเกือบทั้งหมดมารวมอยู่ในสนามทางฝั่งชั้นที่ ๑ นอกจากนี้ยังมีนักเลงระดับนายหัว พอคา นักธุรกิจ เจ้าของนาแกง เจ้ามือหวยโตดิน แมแต่ข้าราชการทั้งหนักพ่นอาชีพ และสมัครเล่นมาพบปะกันโดยมีได้นัดหมาย

พวกเขาแทบไม่ต้องพูดจากัน แต่สัญญาเกิดไต่เพียงแคสัญญาถ่มมือ กับบักชีหางว่าวที่ตัวเองเขียนขึ้นว่าตอรอง ออกตัวไว้กับใครบาง เขาพูดจากันด้วยภาษามือกับเงินสด ๆ เทานั้น ไม่มีเครดิต เซ็ด คนไม่มีเงินสดในมือ จึงถูกสกัดกั้นไม่ให้เขาบ่นโดยปริยาย

อัฒจันทร์ชั้น ๒ ตานตรงกันข้ามเป็นของเซียนทองถิ่น คนขับรถชาวบ้านร้านตลาดทั่วไป เยาะชวนที่ติดตามผู้ใหญ่เขาไปเชียร์ว่าวหรือมีความชื่นชอบทางด้านนี้ก็มาก ตามความจริงคนดูชั้น ๑ และ ๒ ยังมีการแบ่งกลุ่มภายในโดยปริยาย คอยเมตต์เงินที่ทุ่มเทในการเล่นพนัน -- มุมเงินหลุน, มุมเงินแสน กลุ่มใครกลุ่มมัน

ภาษาที่ใช้ในการพนันขึ้นต่อกันผิดแผกกันในด้านความนัยของหลักตัวเงิน "สิบ" ในกลุ่มหนึ่งหมายถึง "พัน" แต่อีกมุมหมายถึง "แสน" ขณะที่พวกหนึ่งกำลังดูว่าวชนอย่างเคร่งเครียดภายในสนามอีกมุมหนึ่งมีการเลี้ยงเหลาเบียร์ หมูเห็ดเปิดไก เหมือนเลี้ยงโต๊ะจีน บรรยาการชื่นมันจนน่าประหลาดใจ

กลุ่มหนึ่งอาจเป็นเจ้าของวัวรวมทั้งญาติพี่น้องจุกต๋ามบดเดียวกัน เลี้ยงฉลองที่เอาชนะเดิมพัน และปลอบใจคนแพ กลุ่มหนึ่งอาจเป็นของฝ่ายจัดการสนาม กลุ่มนายหัวเลี้ยงเพื่อนฝูง คนในอุปถัมภ์ ตาม "โต๊ะจีน" เหลวนี้ นายสนาม ผู้จัดการสนาม หรือประธานกรรมการชี้ขาดของสนามจะแวะเวียนเข้าไปดูแล

ผู้ที่เขาไปเล่นพนันในบ่อน บางครั้งไม่ได้เขาไปเพียงเพื่อเล่นการพนันอย่างเดียว การพนันอาจเป็นเหตุผลรองลงมา เนื่องจากผู้ชมชอบว่าวชนในสายเลือด

และได้รับชานนามว่า นักเลงวัวจะมีความภูมิใจ มันหมายถึง พรรคพวก ใจกว้าง มีเพื่อนในแทบทุกวงการ บ่อนวัวจึงเป็นสถานที่ซึ่งนักเลงเขาไปพบปะสังสรรค์กัน การพนันกลายเป็นสื่อ ให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวในระดับหนึ่ง

ที่แต่ละคนจะรู้ตำแหน่งแห่งที่ของตนในสนามอย่างชัดเจน มีความเป็นไปไคที่จะกล่าววว่า เมื่อเริ่มแรกบุรีเวณรอบ ๆ บ่อนชนวัวจะต้องเป็นที่วางปลาจำรูญนับสิบ ๆ ไร่ แต่ด้วยพลังอำนาจของบ่อนที่สามารถสร้างงานอาชีพ และรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจำนวนไม่น้อย

ได้ทำให้ผู้คนหลังไหลเขามาตั้งถิ่นฐานรอบ ๆ บ่อนในเวลาต่อมา ครั้งหนึ่งสนามวัวเคยถูกใช้เป็นที่เล่นเครื่องมือในการเชื่อมโยงกลุ่มผลประโยชน์เขาด้วยกัน เพื่อโยงใยไปหาประโยชน์แอบแฝงอีกทอดหนึ่ง

มากกว่าที่จะหาประโยชน์จากการจัดชนวัว นายสนามและผู้ดำเนินการ อาจไม่มีกำไรจากการชนวัว เนื่องจากผู้ชมชั้น ๑ ล้วนแต่เป็นที่อุปถัมภ์กับบ่อน -- นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เจ้าของวัว เมตต์เงินที่ทางสนามได้รับจริง ๆ มาจากคนดูชั้นสอง

แต่จำนวน และสถานภาพคนดูชั้น ๑ เป็นบารมีของนายบ่อนให้เป็นที่นับหน้าถือตามีชื่อเสียงบารมี มาดูชนเหล่านี้ จะเป็นที่ฐานเสียงทางการเมืองในระดับหนึ่ง เป็นที่รู้จักกันว่าการเมืองระดับชาติหลายคน เริ่มตนด้วยฐานะคะแนนเสียง

จากดวงดาวชน ปัจจุบันก็ยังเป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันสนามวัวถูกนำเข้าไปในฐานะที่เป็นอาชีพ หรือหารายได้ในเชิงธุรกิจมากขึ้น

วัวดีมีชื่อเสียงโด่งดัง แสดงถึงความสามารถ และบารมีของนายสนามเป็นสำคัญ กล่าวคือ นายสนามจะต้องเป็นผู้ที่สังคมวัวชนเชื่อถือ และไว้วางใจสูง

มีเพื่อนฝูงที่คอยให้ความช่วยเหลือ ขอร้องเจ้าของวัวชนที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก และที่สำคัญคือ จะต้องไม่มีเครดิตที่จะรองรับเรื่องเงินเดิมพันของวัวบางตัว

ที่มีไม่เพียงพอ เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งต้องการจะชนด้วยเงินเดิมพันจำนวนมาก เช่น ถ้าไคไหนด ก. ต้องการจะชนในวงเงินเดิมพัน ๑ ล้านบาท ขณะไคแดง ข. รับผิดชอบเพียง ๗ แสนบาท แสดงว่าอีก ๓ แสนที่ขาดไป นายสนามจะต้องบริหารจัดการมาเติมจนเต็ม

วัวคู่พิเศษจึงจะไคชน เป็นต้น



วัวชนไม่อาจรู้คุณค่าความหมายที่แท้ของการฉลองชัย แต่ตามธรรมเนียมผู้ชนะต้องมีผาคลองคอ ปลอกเข่า หรือเสื้อสามารถ สวมผู้แพ่ ถ้าเป็นวัวที่ชนครั้งแรก จะเสี่ยง ๕๐/๕๐ ที่จะถูกส่งไปอยู่บนูเขียงเนื้อ หรือเลี้ยงต่อไปจนครั้งที่ ๒ การแพ่ของวัวที่ชนมานานหกเจ็ดครั้ง จะถูกปรนหนับดีในสองลักษณะ หนึ่ง - ปลอຍให้อยู่ตามธรรมชาติในแปลงหญ้า เป็นพ่อพันธุ์รุ่นสู่นอายุชัย สอง - เลี้ยงให้ชนดูอีกสักครั้ง เพราะวัวพรรณนี้ ถือว่ามีหน้าตาทนไซ้ได้ ที่แพ่อาจเพราะแพ่ทางก็เป็นที่

พอขายแล้วชาวบ้านจะมองหาลูกวัวตัวใหม่ที่มีแววต่อไป วัวไหนหน้าไซ้ดูเป็นวัวที่แทงดีมีเขาจัดจ้าน แต่มันไม่เคยขนานาน ๆ เพราะคู่ต่อสู้เจ็บ และยอมแพ่ไปก่อนเสียทุกครั้ง เหมือนนักมวยไม่เคยชกมากยก เมื่อมาเจอวัวโคขาวเพชรฆาต ซึ่งเขาไม่ได้ยาวนัก แต่โครงสร้างร่างกายแข็งแรง ครอบมอกใหญ่แลแพ่ทางชนกัน เมื่อมันหันหลังวิ่งลงดำโบกมือขอไม "เกียดวัว" ด้วยการเอาไมยาว ๆ ไปไล่ให้มันสุดตอ แกเคยบอกไวว่า ตามสายตาของคนดู การเกียดวัวนั้นจะเป็นสิ่งนาสมเพศที่สุดของแกมชนวัว

ส่วนไอ้เหล็กชุนะในลักษณะที่ไอ้ไหนตแพ่นั้นละ แบบที่ครุจุ่มพูดไว้ "ไอ้เหล็กไม่ต้องทำอะไรมาก เลี้ยวกินข้าง ๆ แล้วขึ้นคร่อมอยู่ข้างบนด้วยน้ำหนักตัว ๗๐๐ กว่ากิโลกรัมแกมชุนทับทำให้อีกตัวตองยก "รือ" ด้วยพละกำลังทั้งหมด มันก็หมดเรี่ยวแรงแพ่ไปเอง

วัวแพ่ ลงดำและลูกน้องไม่มีคว้อโอดครวญ หาเหตุจากการพ่ายแพ่ต่อกัน ถ้ามันมืออยู่ก็เป็นเพียงพูดตัดตอ หยอกตลอดด้วยเสียงหัวเราะแค้น ๆ ระหว่างแกกับเด็กที่ช่วยเลี้ยงวัว ที่มีความสัมพันธ์กันอย่งลึกซึ้งเท่านั้น ลงทวยดวยวลีที่เ้ากำลังใจว่า "ไมพลือ...เอาใหม่" ไมยอมแพ่

ไอ้ไหนดที่มีมันวิ่งรอบสนาม ลงดำก็ตามเอาเชือกจูงวัวโยนใส่ให้มันดวยแววตาหู่ยเ แสดงสัมพันธ์ภาพอันลึกซึ้ง ไม่แพ่กต่างจากตอนที่แกเขียร์.... จนหายดินแล้วจึงเข่าจับเทียนที่จุกของมัน



### ขอขอบคุณ

วิโชติ เกตุชาติ  
สันติ เกตุชาติ  
เปลี่ยน เกตุชาติ  
ผู้ใหญ่บาว มาแก้ว

ลุงเล็ก-ปาประมวล ศิลปผล และเจ้าของวัวชน ผู้ดูแลวัวชนทุกทานที่ให้ความร่วมมือในการทำสารคดีเรื่องนี้

### หนังสือประกอบการเขียน

วัวชนกับคนใต้ จรัญ จันทลักขณาและผกาพรรณ สุกุลมัน  
บรรณาธิการ

"ชนวัว" สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ โดยวิเชียร ณ นคร



### สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ อาคม เดชทองคำ

เบื่องหลังงานวิจัย หัวเขือกวัวชน

"ชนเหล่าใด ใครก็ตามที่ยังมีปฏิริยาตอบโต้อันแข็งกร้าว แต่ขาดเหตุผลในเชิงวิชาการ ต่อการคนพบโดยผานการพิสูจน์ซ้ำ จนตฤผลึกในงานศึกษาวิจัยเรื่องหัวเขือกวัวชนมากเท่าใด ก็จะเป็นการชี้ชัดว่า "ขอคนพบ" ในงานวิจัยชิ้นนี้มีความเป็นจริงมากขึ้นเพียงนั้น"

อวาคม เดชทองคำ

กล่าวประโยคนี้ไว้ที่ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่เขาสอนเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๔๗ -- เป็นช่วงเวลาที่ว่าทานเองตองหลบไปยังที่สงบ และปลอดภัยเป็นครั้งคราว รอให้เรื่องคลี่คลาย



ว่าชนชั้นเกี่ยวกับที่มาผู้เห็นแยกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกมีความเห็นว่าการเลี้ยงวัวไ่วชนกัน เป็นแบบฉบับของภาคใต้โดยเฉพาะ มีไวด์เอาแบบอย่างจากที่อื่นทั้งในและนอกประเทศ "จังหวัดในภาคใต้ที่นิยมเลี้ยงก่อนใครอื่น คือจังหวัดนครศรีธรรมราช และพัทลุง แล้วยไวด์กระจายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วภาคใต้และบางจังหวัดในภาคกลาง และภาคเหนือในเวลาต่อมา"

ขณะที่ผู้รูบบางท่านเสนอว่า ชาวไทยภาคใต้ น่าจะได้กีฬาประเภทนี้มาจากพวกโปรตุเกส กล่าวคือในสมัยพระเจ้าเอมมาเอลแห่งโปรตุเกส ใต้แต่งทูตเข้ามาเจริญพระราชไมตรีกับสยามใน พ.ศ. ๒๐๖๑ ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ แห่งกรุงศรีอยุธยา นับเป็นครั้งแรกที่เรือเข้ามาค้าขายกับสยาม และได้ทำการค้าขายในสี่เมืองรวมทั้งนครศรีธรรมราช นอกจากทำการค้าแล้ว ชาวโปรตุเกสบางพวกยังได้เผยแพร่ขนบธรรมเนียมไวหลายอย่าง เช่น การติดตลาดนัด การทำเครื่องถม และการชนวัว เป็นต้น

งานวิจัยว่าด้วยวัวชน การชนวัวก็เคยเกิดขึ้นมาแล้วหลายหน หลากหลายจุดประสงค์ของการวิจัย แต่ก็ไม่เคยมีคนใดเดือดร้อน กระทั่งเมื่อขึ้นงาน "หัวเชือกวัวชน" ที่ อควม เดชทองคำ เสนอเป็นส่วนหนึ่งของชุดงานวิจัย "โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา" โดยศาสตราจารย์สุวิงศ์ พงศ์ไพบุลอย, เมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นหัวหน้าโครงการ "กลายเป็นชาว"

เมื่อ "ส่วนควบ" ของงานชิ้นนี้ขุดเอากำพืดพื้นผิว (surface trait) และกำพืดซ่อนเร้น (sources trait)

เฉพาะตัวของประชาคมปักษ์ใต้กลุ่มหนึ่งมาพิสูจน์ซ้ำอีกครั้ง เป็นต้นว่า

คนปักษ์ใต้มีท่าที่แข็งกร้าว ตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีอัตราสูง ทำตัวเป็นหัวเรือใหญ่ ซึ่งการนำ ดึงเดี่ยว เสียงสูง ไม่ยอมรับนับถือหรือนิยมยกย่องใครง่าย ๆ ไม่ยอมเสียเปรียบเสียรู้ใครง่าย ๆ ชอบศึกษาหาความรู้เพื่อจะใคร่เท่าทัน มีททุที่ไ่วเชิง และไม่เปิดตัวก่อน เมื่อพบคนแปลกหน้า นิสัยการบริการต่ำ ค่อนข้างเฉียบขาด รักใคร่รักจริง เกลียดใครเกลียดจริง เป็นคนรักหมู่คณะของตน

นอกจากนี้ยังกล่าวถึง พฤติกรรมเบี่ยงเบนของผู้ที่ใกล้ชิดกับสังเวียน และผู้ประกอบการวัวชนโดยเฉพาะ คือ ความชื่นชอบคนที่เป็้นนักเลง (ตามนิยามของพวกเขว) ซึ่งให้ความสำคัญต่อความกล้าได้ กล้าเสีย ความเฉียบขาด ไม่ยอมแพ้ใคร และไม่รู้จักแพ เป็นตน บุคลิกภาพเหล่านี้ ตามสายตาของคุณต่างกลุ่มต่างวัฒนธรรม อาจมีความรู้สึกว่าเป็นคนแข็งกระด้าง ปกครองยาก ดู ดื้ออึ้น ไม่น่าไว้วางใจ-- "คบยาก"

ทั้ง ๆ ที่โจทย์วิจัยหรือคำถามหลักของ "หัวเชือกวัวชน" คือ

การหาสายสัมพันธ์ ระหว่างวัวชนกับผู้เลี้ยงวัวชน และกลุ่มเครือข่ายเป็นยานโยในวัฒนธรรมการชนวัว ทั้งในบ่อนและนอกบ่อน จึงได้กำหนดให้การชนวัว เป็นสัญลักษณ์ในการอธิบายทั้งบุคลิกภาพพื้นผิว และบุคลิกภาพซ่อนเร้น และประโยชน์ที่เป็นผลพวงคือ ความพยายามจะหาคำตอบให้แก่คำถามที่ว่า การชนวัวในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของคติชาวนานปักษ์ใต้ (นครศรีธรรมราช) มีนัยสัมพันธ์กับโครงสร้าง และพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้ กับการพัฒนาหรือไม้อย่างไร

สุวิงศ์ พงศ์ไพบุลอย และตัวผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า การที่มีข่าววิจารณ์อย่างรุนแรงนั้น สาเหตุใหญ่เกิดจากผู้วิจารณ์

ยังไม่ได้อ่านตัวงานวิจัยโดยตรง ทำให้เกิดความสับสน เช่น

- เมื่อพูดคำว่า "การไ่วเหลี่ยมไ่วเชิง" ก็จะมีสวชนขายด้วย "ภายใต้กติกา"

จึงไม่ได้หมายถึงการไ่วเหลี่ยม

- ที่ว่า "แม่ไม่ไ่วเปรียบ แต่ต้องไม่เสียเปรียบ" ไม่ได้หมายถึง

ชอบเอาเปรียบผู้อื่น แต่ไม่ยอมเสียเปรียบผู้อื่นง่าย ๆ





ต่อไปนี้นักวิจัยทั้งสองท่านจะเปิดเผยถึงประเด็นที่อาจยังค้างคาใจ  
พร้อม ๆ กัน

สารคดี : ที่ว่าสังคมการชนวีว สร้างนักเลงบักซ์ไตซ์นานแท้ หมายความว่าอะไร

ศ. สุริวงค์ : โดยวัฒนธรรมพื้นบ้านหมายถึง คนที่มีน้ำใจหนักก็ฟ้า  
รุบพรุชนะ รักความยุติธรรม ขนาดว่าลูกตัวเองผิดก็ลงโทษ  
นักเลงเขาจะไม่เอาเปรียบใครเด็ดขาด ยุคคนที่ควรยก  
ชมคนที่ควรชม ไม่ใช่หนักเลงหัวไม้ ไม่ใช่อันธพาล  
ซึ่งบอกได้เลยว่า เดียวนี้ไม่มีนักเลงเช่นในอดีตแล้ว  
ถ้ามีใครมาถามผมว่า  
นักการเมืองบักซ์ไตซ์มีใครบ้างเป็นนักเลง ตอบได้ว่าไม่มี  
ในทุกวงการ มีการเอารัดเอาเปรียบกัน มากกว่ารูบพรุชนะ  
ถึงได้ว่าเป็นวัฒนธรรมเก่า ที่เราเพรียกหาอย่างไร  
ถ้ามันกลับคืนมาจะเป็นพลัง  
เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน  
หรือการพึ่งตนเอง

สารคดี : จะไม่ถือว่าเป็นพวกโหยหาแต่ทนนหลัง (nostalgia)  
กับอดีตที่ยอนกลับคืนมาไม่ได้หรือ

ศ. สุริวงค์ : ไม่มีไม่ได้หมายความว่า ทำให้เกิดขึ้นใหม่ไม่ได้ แต่หมายถึง  
เราต้องเริ่มกลับไปหาพยายามความคิดแบบเก่า  
นักเลงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการพัฒนา ปัญหาอยู่ที่ว่า  
ถ้าเราเอามาใช้ในทางที่กลาย ความหมายเป็นนักเลงอันธพาลก็เสีย  
คนไม่อาจเข้าใจลึกลงไป ในส่วนที่เป็นส่วนตัว  
เราอยากให้เห็นวรากฐานของการเล่นวีวชนเป็นสิ่งดี  
ทั้งหมดนี้เหมือนน้ำใสปนอยู่ในน้ำขุ่น  
แต่พอตอนหลังน้ำขุ่นมันมากกว่า

ทำอย่างไรจึงกรองเอาน้ำใสออกมมาใช้ประโยชน์ เอาน้ำขุ่นทิ้งไป  
ที่พูดเรื่องนี้เพราะของดีมันมีอยู่แล้วในอดีต จึงง่ายที่จะนำกลับมา  
สารคดี : การเอาชนะกันของวีวชน มีความพิเศษอย่างไร เมื่อเทียบกับไก่ชน  
ปลากัดซึ่งภาคไหน ๆ ก็มีเล่น

อ. อาคม :